బాబూ నన్ను క్షమించు!

ఈ స్వతంత్ర భారతంలో కళ్ళు విప్పిన సామాన్య స్త్రీని నేను. దేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన ఇన్నేళ్ళకు కూడా అనేక సంకెళ్ళలో బంధింపబడిన స్త్రీ జాతికి ప్రతినిధిని నేను. సంకెళ్ళను ఛేదించుకుని స్వేచ్ఛగా, సంతోషంగా బ్రతకాలనే చైతన్యం, అన్యాయాల్ని ప్రతిఘటించే తెగువ వుండి కూడా నిస్సహాయంగా ఓడిపోతున్న అనేకమంది అభాగినులకు కూడా నేను ప్రతినిధిని.

ఈ నిష్టుర ప్రపంచంలోకి వచ్చి నాలుగు రోజులైనా కాకముందే నా ఒడిలో

మృత్యువుతో పోరాడుతున్న ఈ పసికందును చూస్తుంటే నా ఓటమి నగ్నంగా నా ముందు నృత్యం చేస్తున్నట్టుంది. కనుగుడ్లు పైకి పోయి, మెడ బిగిసిపోయి, అవిరామంగా కాళ్ళూ, చేతులూ కొట్టుకుంటున్న నా చిన్నారి బాబును చూస్తూ నా ప్రాణం కడగట్టి పోతూంది. ఫిట్స్ వచ్చిన ప్రతిసారీ వికృతంగా మారిపోతున్న నా వరాలపంటను చూస్తుంటే నా హృదయం పగిలిపోతూంది. ఇది కరడు గట్టిన మూర్ఖత్వానికి, నిస్సహాయతకూ, నిర్లక్ష్యానికి ప్రతిఫలమనే ఆలోచనరాగానే ఆవేశంతో, ఆవేదనతో నా మెదడులోని నరాలు చిట్లి పోతున్నాయి. చెదిరిపోతున్న నా జీవనస్వప్నం నన్ను కదిపి కుదిపేస్తూంది. నా జీవితమంతా పదే పదే నాకళ్ళ ముందు నిలుస్తూంది.

ఆకు కదిలితే, పావురాయి ఎగిరితే పరవశంతో పలవరించే నేను ఊహ తెలిసి, ఆలోచన పెరిగే వయసొచ్చేసరికి వాస్తవ జీవితాన్ని అర్థం చేసుకోసాగాను. మగ పిల్లాడి కోసం చూసే క్రమంలో వరసగా పుట్టిన ఐదుగురు ఆడపిల్లల్లో నేను నాలుగవ దాన్ని. నా తరువాత నాలుగేళ్ళకు పుట్టిన తమ్ముడు రాజా అంటే యింట్లో అందరికీ ఎంత అపురూపమో, వాళ్ళకు ఆశాభంగం కలిగిస్తూ పుట్టిన ఆడపిల్లలంటే అంత చీదరింపని తెలిసొచ్చింది.

"నా రెక్కల కష్టమంతా ఈ ఆడసంత తిండికీ, తలనూనెకీ సరిపోతూంది." అని వాపోయే వాడు నాన్న.

"ఈ మందంతా కడతేరేప్పటికి నా కొడుక్కేం మిగులుతుంది? చేతికి చిప్ప తప్ప." అని ముక్కు చీదేసేది అమ్మ.

ఆకలే తప్ప ఆత్మాభిమానం తెలియని ఆ వయసులో మమ్మల్ని అర్ధాకలితో మాడుస్తూ తమ్ముడికి అవీ, యివీ కొని పెడుతూంటే ఉక్రోషంతో ఏడ్చేదాన్ని. ఏడ్చిన కొద్దీ ఆకలితోపాటు తన్నులు కూడా తోడయ్యేవి.

ఆడపిల్లగాపుట్టి నేనేదో మహాపరాధం చేసినట్టు వీళ్ళిలా తిడతారెందుకు? మగపిల్లాడి కోసం చూస్తూ యింతమంది ఆడపిల్లల్ని కనడం వీళ్ళ మూర్ఖత్యం. తమ మూర్ఖత్వానికి సిగ్గు పడాల్సిందిపోయి కన్న బిడ్డలనే మమకారం కూడా లేకుండా మమ్మల్ని ఛీత్కరించు కుంటూంటే మూగ మొద్దులా పడి వుడడం నా వల్లయేది కాదు. ఎదురు తిరిగి మాట్లాడి మళ్ళీ దెబ్బలు తినేదాన్ని.

"ఎందుకే రాజాని చూసి అలా ఏడుస్తావు? వాడికీ నీకూ పోలికేమిటి? వాడు మగబిడ్డ."అనే అమ్మను చూసి నా హృదయం క్రుంగిపోయేది. ఎంత

దురదృష్టవంతులం మేము?! కన్నబిడ్డల్నందరినీ కనురెప్పల్లా సాకవలసిన తల్లి అనవలసిన మాటేనా ఇది?!

ఆకలి, ఉక్రోషం, ఆవేశంతో పాటు చదువుకోవాలనే ప్రగాఢమైన కోరిక కూడా నా హృదయంలో బలపడసాగింది. అంత స్పష్టంగా ఆలోచించే వయసు కాకపోయినా, చదువుకుని పెద్ద ఉద్యోగాన్ని సంపాదించుకోవడం ద్వారా ఆడదాన్నని నన్నీ రోజు చులకన చేస్తున్న వాళ్ళందరికీ బుద్ధి చెప్పాలనే కసి బహుశా నాలో అంతర్లీనంగా వుండి ఉంటుంది.

ఐదవ తరగతి పాసయేవరకు పెద్ద ఆటంకమేమీ లేకుండానే గడిచి పోయింది. తరువాత చదువుకు మా ఊళ్లో హైస్కూలు లేదు. ఐదు మైళ్ల దూరంలో వున్న మరో ఊళ్ళోని స్కూలుకి వెళ్ళి ఆడపిల్ల చదువు కోవడం మహా నేరమన్నట్లు అడ్డుపడ్డారు మావాళ్ళు.

"చదువుకుని ఊళ్లేలతావా? పేడ పిసుక్కోవడానికి, అంట్లగిన్నెలు తోముకోవ డానికి అసలు చదువే అనవసరం." నాన్న దులపరించారు. అంట్ల గిన్నెలు తోము కోవడానికి, పేడపిసుక్కోవడానికి తప్ప ఒక విశిష్టమైన పనిని చెయ్యగల శక్తి నాకు లేదని వాళ్లు అంచనా వేస్తున్నందుకు నాకు రోషమెచ్చింది.

"ఆడపిల్ల మగరాయుడిలా తగుదునమ్మా అని పై వూళ్ల కెళ్ళి చదవడమా? ఊళ్లో ఏ పిల్లయినా అట్లా వెళ్లి చదువుతోందా? ఏ అనర్థమైనా జరిగితే యిక నాకు ఏ నుయ్యో గొయ్యో గతే." అంటున్న అమ్మను చూస్తే నాకు కోపం రాలేదు. జాలేసింది. దుఃఖం వచ్చింది. నాన్న అభీష్టానికి వ్యతిరేకంగా మాట్లాడి బ్రతకలేని అశక్తతతో అమ్మ ఇలా మాట్లాడుతుందే తప్ప నా మీద ప్రేమ, మమకారం లేక కాదు అని నన్ను నేను ఊరడించుకోవడానికి ప్రయత్నించాను. రాజాకి పెద్ద చదువులు చెప్పించడానికి, వాడిని గొప్ప హోదాలో చూడడానికి వాళ్ళు కంటున్న కలలు, వేసుకుంటున్న ప్రణాళికలు నాకు తెలుసు. వాడు చదువుకుని ఉద్యోగాలు చేసి, ఊళ్లేలగలిగినప్పుడు నేనెందుకు చెయ్యలేనాపని? ఈ ఊరి మగ పిల్లలెందరో అదే హైస్కూలుకి వెళ్ళి చదువుకుంటున్నారు. వాళ్ళవల్ల జరగని అనర్థం నా వల్ల ఎందుకు జరుగుతుంది? ఎన్నో ఊళ్లలో ఎంతోమంది ఆడపిల్లలు బయటి ఊళ్ల కెళ్ళి చదువుకుంటున్నారు. వాళ్ళ వల్ల అనర్థాలు జరిగి పోతుంటే వాళ్ళ తల్లులు నూతుల్లో గోతుల్లో పడుతున్నారా? లేదే? మరెందుకు వీళ్ళిలా, నా కాళ్లకు సంకెళ్ళు వేయడానికి శత విధాల ప్రయత్నిస్తారు?

హైస్కూల్లో చేర్చేదాకా అన్నం ముట్టనని మొండికెత్తాను.

"ఇంట్లో మీరు చెయ్యమన్న పనులన్నీ చేసి స్కూలుకు వెళ్తాను. ఒక పూట అన్నం మానేసి పుస్తకాలు కొనుక్కుంటాను. మీకు తలవంపులయ్యే పరిస్థితి నావల్ల రాదు. నన్ను చదువుకోనివ్వండి" అని అమ్మను ప్రాధేయపడ్డాను.

"నేను బ్రతకడమెంత ముఖ్యమో చదువుకోవడమూ అంతే ముఖ్యం. నాకు బ్రతకడానికి ఎంత హక్కుందో చదువు కోవడానికి అంతే హక్కుంది. నేను చదువు కుంటాను." అని వాదించాను. మా స్కూలు హెడ్ మాస్టారి దగ్గర నా గోడు వెళ్లబోసు కున్నాను.

"అమ్మాయి చాలా తెలివయింది. ఆ పిల్ల ఉత్సాహాన్ని చంపకండి. రోజుకు పదిమైళ్ళు నడిచి వెళ్ళి చదువుకుంటాననటూందంటే చదువు కోవాలనే కోరిక ఎంత బలంగా వుందో ఆలోచించండి. పెద్దగా ఖర్చేమీ అవదు. అమ్మాయికి స్కాలర్ షిప్ కోసం ప్రయత్నించవచ్చు. నా మాట కాదనకండి." మాస్టారు నచ్చ చెప్పాక మెత్తపడ్డారు. మళ్లీ రెండు మూడు సార్లు పేచీ పెట్టాక నేను చదువుకోవ డానికి ఒప్పుకున్నారు.

హైస్కూల్లో చేరిన రోజున నా ఆనందానికి అవధుల్లేవు. రెక్కలు విప్పుకుని ఆకాశంలో తేలిపోతున్నట్లనిపించింది. చదువు నాలో క్రొత్త ఉత్సాహాన్ని నింపింది. ఆకలిని, అలసటను మరిపించింది. నా సంకెళ్ళను ఛేదించగల సాధనమేదో ఈ చదువులో వున్నట్లనిపించింది.

మా హైస్కూలు లైబ్రరీలో దేశ, విదేశ సాహిత్యాన్ని సుసంపన్నం చేస్తున్న పుస్తకాలు అనేకం ఉన్నాయి. ఆ పుస్తకాల్ని పూర్తిగా అర్థం చేసుకోగల వయసు కాదు నాది. కానీ పుస్తకాలు చదవడమనే నిషా నా అణువణువులో నిండిపోయింది. నాలో ఏదో తాదాత్మ్యత, నిర్వచించలేని అనుభూతి, అలజడి, ఆలోచన, నేనిప్పుడున్న స్థితి నుండి బయట పడి పరిపూర్ణమైన స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాలతో బ్రతకాలనే తపన- యివన్నీ కలగాపులగమై నేనో క్రొత్త ప్రపంచంలో బ్రతుకుతున్నట్లనిపించేది.

మోకాలి లోతు బురదలో కాలు వేస్తే తియ్యడానికి అతి ప్రయాస అయి ఏ క్షణం లోనయినా జర్రున జారిపడతామనే భయంతో నడవ వలసి వచ్చే మట్టి రోడ్లు, పొలం గట్లు, ఎగిరి దాట వలసిన పంట కాలువలు, కాలిలో కసుక్కున దిగే తుమ్మ ముళ్లు... యివేవీ బాధాకరంగా అనిపించేవి కావు. ఒక మంచి పుస్తకం

చదివిన రోజున ఎనలేని ఆనందం, ఒక కొత్త విషయాన్ని తెలుసుకున్న రోజున ప్రపంచాన్ని జయించినంత ఉద్వేగం సుగంధ పరిమళంలా నన్నలుముకోసాగాయి.

భవిష్యత్తు మీద ఎన్నో ఆశలతో సుందర స్వప్నాలు కంటున్న నేను వాస్తవం లోకి వచ్చేసరికి ఎన్నో అనూహ్యమైన సంఘటనలు జరిగిపోయాయి. నేను వ్యక్తురాలయిన దగ్గర్నుండి నన్నింక చదువాపేయమని ఇంట్లో గొడవ చేయసాగారు. వాళ్ళ గొడవకు లొంగకుండా నేను మొండిగా స్కూలుకు వెళ్తూనే వున్నాను. అంతలో అకస్మాత్తుగా నాన్న ట్రాక్టర్ క్రింద పడి చనిపోయారు. దాంతో మా కుటుంబ పరిస్థితి మరీ దిగజారింది. వున్న పొలం కాస్తా అక్కల పెళ్ళిళ్ళ ఖర్చుకు కరిగిపోయింది. నాన్న వున్నంతసేపు కొంత గుట్టుగా వున్న మా కుటుంబం ఆయన పోగానే వీధిన పడినట్లయింది. దిక్కుతోచక దీనంగా ఏడుస్తున్న అమ్మతో నేనింకా చదువును కొనసాగిస్తానని అనే ధైర్యం చెయ్యలేకపోయాను. అసలు నేను చదువు కోవడానికి వేరే ఏదైనా ఉపాయం ఉందా అనేది కూడా నాకు తోచలేదు. ఎవరిని సంప్రదించాలో, ఎవరి సహకారాన్ని అర్థించాలో తెలియలేదు. అలాంటి అనిశ్చిత పరిస్థితిలో నేను చదువును ఆపేయక తప్పలేదు. తీరని దాహంతో పుస్తకాల్ని చదువుతున్న నేను ఉప్పెనలా కమ్ముకున్న ప్రతికూల పరిస్థితుల్ని చూచి భయపడి పిరికిపందలా లొంగిపోయాను. తన నెత్తిమీద వచ్చి పడిన బాధ్యతను వదిలించుకోనడానికి మామయ్య తెచ్చిన వ్యక్తి ముందు తలవంచి తాళి కట్టించుకుని అమ్మ దుఃఖాన్ని తగ్గించాను.

కల్లలయిన నా కలల్ని చెరిపేసుకుని, నన్ను చుట్టేస్తున్న తీవ్రమైన నిరాశకు లొంగకుండా వుండడానికి ప్రయత్నిస్తూ అత్తవారింట్లో అడుగు పెట్టాను. కానీ నన్నింకా నిరాశలో ఉంచేస్తూ అక్కడా అదే దారిద్ర్యం. అవే ఆర్థిక సమస్యలు. అవే సంకుచిత మనస్తత్వాలు.

అతివృష్టి, అనావృష్టి మూలంగా వరుసగా మూడు, నాలుగు సంవత్సరాల పంటలు దెబ్బ తిన్నాయి. పొలానికి పెట్టుబడి పెట్టడానికి తెచ్చిన అప్పులు తీరే మార్గం లేక, పాపంలా పెరుగుతున్న అప్పుల్ని చూచి గుండె బేజారెత్తి పొలాన్ని అమ్మి అప్పుల్ని తీర్చేశారు. గత్యంతరం లేక యితరుల పొలాల్లో కూలీలుగా పనిచేస్తున్నారు నాభర్త, బావగారు. పెళ్ళికెదిగిన ఆడబడుచులిద్దరు కట్నాల మార్కెట్లో భర్తల్ని కొనుక్కోలేక, చదువు సంధ్యల్లేక యింట్లోనే మ్రగ్గుతున్నారు. తోడి కోడలు వ్యవధి లేకుండా పుట్టిన నలుగురు పిల్లల్తో సతమతమయ్యేది. అనారోగ్యంతో కొంత, ఆస్తి నష్టమయిందనే మనోవ్యధతో కొంత మంచం పట్టారు

మామగారు. తనలోని అసంతృప్తిని, విచారాన్ని ఇంట్లో వాళ్ళందరిని తిట్టడం ద్వారా వెల్లడించుతుంది అత్తగారు.

ఇద్దరి సంపాదన పదిమంది తినాల్సిరావడంతో ప్రతీ దానికి వెదుకులాటే అయేది. ఒక పుస్తకాన్ని గానీ, పేపర్‌ని గానీ కొనుక్కునే తాహతు లేదు. ఆ మారుమూల పల్లెటూళ్లో లైబ్రరీ లేదు. సూర్యుడు ఉదయించక ముందు నుండి ప్రొద్దు వాలిపోయే దాకా నిరర్ధకమైన ఏవో చిన్న చిన్న పనులు చేస్తూ అత్తగారి దూషణలు వినడం దినచర్య అయింది. ఆ విధంగా కొద్ది రోజులు గడిచేసరికి అంత నిర్జీవమయిన బ్రతుకుతో నాకు ఊపిరాడనట్లయింది. ఎవరికీ ఏ ఉపయోగం లేకుండా వున్న నేను తినే తిండి కూడా నాకు వృధా వ్యయంగాతోచేది. అలా ఎంతోకాలం బ్రతకలేక పోయాను. నేను చదువుకునే మార్గం ఎలాగూ మూసుకు పోయింది. కనీసం ఎంతోకొంత డబ్బు విలువ గల, నాకు ఆత్మసంతృప్తి నివ్వగల పనన్నా చెయ్యాలి. నాకు అవకాశంలో వున్న పని నా భర్తతో పాటు పొలానికి వెళ్ళి వ్యవసాయపు పనుల్లో పాల్గొనడమే.

నా ప్రతిపాదన విని నాభర్త నన్నొక పిచ్చిదానిని చూచినట్లు చూసారు. “మన యిళ్లలో ఆడవాళ్ళు పొలాల్లోకి పనులుకు వెళ్ళడమనేది యింత వరకు జరగలేదు. యింట్లో మగవాళ్ళం యింకా బ్రతికే వున్నాం. యిప్పుడట్లాంటి పిచ్చిపిచ్చి ఆలోచనలు పెట్టుకోమాకు.” దురుసుగా నన్ను హెచ్చరించారాయన.

కష్టపడి పనిచేసి సంపాదించుకుని తినడానికి నామోషీ పడనక్కరలేదు. ఒంట్లో ఆరోగ్యం, శక్తీ వున్న నేను, నా ఆడపడుచులు, తోడికోడలు కూడా నా భర్త , బావగారితో పాటు శ్రమించి సంపాదించిననాడు మాయింటి పరిస్థితి యింత దయనీయంగా వుండదు! బాధలే తప్ప బాల్యంలోని మధురిమను పొందని నేను, మాతోపాటు బ్రతుకుతున్న నలుగురు పసివాళ్లు వ్యధల పీడకలల బారిన పడకుండా రక్షించడాన్ని నా కర్తవ్యంగా భావించాను. శ్రమించడంలో గౌరవం, ఆనందం అనుభవించడం తెలిసిననాడు మా ఆడబడుచులు అందుబాట్లో లేని వరుల కోసం కాచుకు కూర్చుని జీవితాన్ని నిష్ఫలం చేసుకోకుండా మరో శ్రమజీవిని తోడుగా అంగీకరించ గలుగుతారు.

నావాదాన్ని విని నన్నో ప్రమాదకరమైన వ్యక్తిని చూచినట్టు చూచారంతా. “ఆడ పిల్లల్ని పెళ్ళిళ్ళు చేసి అత్తారింటికి పంపాల్సింది పోయి పొలాల్లోకి పంపి పని చేయించే గ్రహచారం నా నొసటన రాసి వుందా!” అంటూ గొల్లుమంది మా

అత్త గారు. "నేను బ్రతికుండగా యిలాంటి పరువు తక్కువ సలహాలివ్వకు" కటువుగా చెప్పారు మా మావగారు.

ఆ యింట్లో వుంటూ బయటికి వెళ్ళి పని చేయడం అసంభవమనే విషయం తెలిపోయింది. ఇప్పుడేం చెయ్యాలి! అదే గానుగెద్దు జీవితాన్ని గడిపెయ్యడమా, నేను గౌరవంగా తలుస్తున్న జీవితం కోసం, నా సంతోషం కోసం అందర్నీ ధిక్కరించడమా? నాకు నా స్వేచ్ఛా స్వాతంత్రాలు, ఆత్మగౌరవం ముఖ్యమా? లేక కుటుంబం యిస్తున్న భద్రత ముఖ్యమా? చదువుకుని, ఉద్యోగం చేస్తూ సంపాదించు కుంటున్న స్త్రీలు, ఆస్తిపాస్తులున్న స్త్రీలే యిలాంటి స్థితిలో మనసు చంపుకొని, రాజీ పడిపోయి భద్రత వైపు మొగ్గుచూపుతున్నారు. ఎటూ, ఏ దారీ లేని నేనెలా ఒంటరిగా పోరాడగలను?..... ఈ సంఘర్షణలతో నేను నలిబిలి అయిపోతూండగా నేను తల్లిని కాబోతున్న సూచనలు కనిపించాయి. ఈ సూచనల్ని గుర్తించిన వెంటనే ఒకప్పుడు నేను నా బిడ్డలను గురించి కన్న కలలు కళ్ళ ముందు నిలిచాయి. నేనో అందమైన, ఆరోగ్యవంతమైన పాపాయిని కనాలని, నా బిడ్డని చీదరింపులు, ఛీత్కారాలు, అవమానాల రోత తెలియ కుండా పెంచాలని, జీవితంలో నేను పొందలేనివన్నీ నా బిడ్డకు అందించాలని... కానీ ఈ కలలు యదార్థమయ్యే అవకాశం లేనే లేదని గ్రహింపురాగానే తీవ్రమైన నిరాశా నిస్పృహలు నన్నావరించాయి. ఆరోగ్యంగా పెరగడానికి కావలసిన తిండైనా పెట్టలేని నాకు ఒక బిడ్డకు తల్లినయ్యే అర్హత వుందా? ఏ చిన్ని లక్ష్యాన్నీ సాధించలేని నేను, నా బిడ్డకు మంచి జీవితాన్ని ఎలా అందించ గలుగుతాను?

నేనీ ఆలోచనలతో సతమతమవుతుండగానే ఆరో నెల వచ్చింది. బిడ్డ కదలికలు నా హృదయాన్ని మధించడం మొదలుపెట్టాయి. నా లోని నిరాశను, నిర్లిప్తతను చెదరగొట్టసాగాయి.

ఒకసారి లేడీ డాక్టరుకు చూపించుకుని అవసరమైన పరీక్షలు, ఇంజక్షన్లు చేయించుకుంటే మంచిదనుకున్నాను. ఈ ప్రస్తావన తేగానే నా భర్త ముఖం చిట్లించారు. "నీ మొండి తనమే తప్పమన పరిస్థితేమిటో అర్థం చేసుకోవేం? ఇద్దరం ఇప్పుడు పట్నం వెళ్ళి డాక్టరుకు చూపించుకుని, పరీక్షలు చేయించుకుని, మందులు వాడాలంటే ఎంతవుతుందో తెలుసా? అధమ పక్షం రెండు, మూడొందలు వదులుతాయి. పూట గడవడానికే కష్టంగా వుంటే అవన్నీ జరిగే పనులేనా?" ముందు నచ్చచెబుతున్న ధోరణిలో మొదలు పెట్టారాయన.

"పోనీ, దగ్గర్లో వున్న హెల్త్ సెంటర్‌కి వెళ్ళి చూపించుకోనా?" నా మాటల్ని మధ్యలోనే తుంచేసారాయన.

"ఏం అక్కర్లేదు. వూళ్లో అందరికీ వెంకాయమ్మే పురుళ్ళు పోస్తుంది. నొప్పులొస్తున్నప్పుడు దానికి కబురెడదాం లే." కటువుగా అన్నారాయన. ఆయన మాటలకు వంత పాడుతున్న అత్తగారు, తోడి కోడల్ని చూస్తూంటే కచ్చిగా వుంది.

"అసలు మీ పుట్టింటోళ్లు పొయ్యాలి పురుడు?.. మా కర్మకొద్దీ ఆ మాత్రం కూడా గతిలేని వియ్యాలవారు దొరికారు." అత్తగారి దెప్పుళ్లు వింటూ మళ్ళీ అగాధంలోకి క్రుంగిపోయాను. భయం, అభద్రత, నిరుత్సాహం నన్ను నలిపేయ సాగాయి.

ప్రసవ సమయం వచ్చింది. డాక్టరుకు చూపించుకోలేదు. కనీసం వ్యాధి నిరోధక ఇంజక్షన్లు తీసుకోలేదనే దుగ్ధ నన్ను తొలుస్తూనే వుంది. నొప్పులు మొదలవగానే వెంకాయమ్మకు పిలుపు వెళ్ళింది. ఆమె వచ్చిన దగ్గర్నుండి నాకు భరించరాని హింస, జనన మార్గంలో చేతులు పెట్టి కెలుకుతూ, బలవంతంగా ముక్కమని కోప్పడుతూ, నానా రభస, హడావుడి చేసింది. నొప్పుల బాధ కంటే ఆమె పెట్టే హింస భరించశక్యం కాకుండా వున్న సమయంలో నాకు బాబు పుట్టాడు.

విపరీతమైన రక్తస్రావమయి ఒళ్లెరగకుండా పడివున్న నేను స్పృహలోకి వచ్చి కళ్లారా నా బాబును చూచు కోకముందే నా బాబుని భయంకరమైన వ్యాధి కబళించ సాగింది. నా పిరికితనం, బుద్ధిహీనతల ఫలితంగానే అవసరమైన సమయంలో తెగువ, ధైర్యం చూపలేకపోయాను. శతాబ్దాల భావదాస్యం నేనొక అడుగు ముందుకు వేయాలనుకున్నప్పుడల్లా వెనక్కు లాగింది. గర్భిణిగా వున్నప్పుడు వ్యాధి నిరోధక ఇంజక్షన్లు చేయించుకోవలసిన ప్రాముఖ్యాన్ని, పరిశుభ్రమైన వాతావరణంలో సుశిక్షితులైన వారి పర్యవేక్షణలో ప్రసవించవలసిన అవసరాన్ని గుర్తించలేని నా అజ్ఞానానికి నా బిడ్డ బలయిపోతున్నాడు. నా అపరాధం వేయింతలై నా కళ్ళ ముందు వికటాట్టహాసం చేస్తోంది. నన్ను నేను క్షమించుకోలేని దశలో 'బాబూ నన్ను క్షమించు' అని వేడుకునే సాహసం చెయ్యలేకపోతున్నాను. నా ఒడిలో అచేతనమవుతున్న పసికందు స్పర్శతో నా చేతన స్తంభిస్తూంది.